

ARBEIDERNES
FAGLIGE LANDSORGANISASJON

REPRESENTANT- SKAPET

1929

Kampen mot de arbeiderfiendtlige lover.

I.

Voldgiftsloven.

Fagkongressen 1927 vedtok følgende beslutning:

- „1. Kongressen godkjenner sekretariatets beslutninger angående voldgiftslovens anvendelse ivår ved ikke å opnevne medlem av voldgiftsretten og delta i procedyren ved tvistenes behandling i retten.
2. Sekretariatet får i oppdrag i samarbeide med Det norske Arbeiderpartis centralstyre og stortingsgruppe å fremme krav om voldgiftslovens ophevelse.

Skulde ophevelsen av loven ikke bli vedtatt, pålegges det sekretariatet i samråd med forbundene å innkalle representantskapet til møte for å fatte beslutning om den taktikk, som fra fagorganisasjonens side skal føres.“

I begynnelsen av 1928 opsa Arbeidsgiverforeningen alle de overenskomster, som tilhørte vårfagene og som ikke var tidsbundet ved voldgiftsdommen av 1927. Dette gjaldt bygningsfagene, boktrykkerne, bokbinderne, litografene og reproduksjonene, skredderne og en rekke andre overenskomster omfattende noget over 10 000 arbeidere.

De krav som arbeidsgiverne møtte frem med under forhandlingene, gikk ut på en lønnsreduksjon av gjennomsnittlig 17 pct., forringelse av ferien fra 12 til 8 dager og ellers vesentlige forandringer, når det gjaldt akkordarbeide, som vilde forringe arbeidsvilkårene ganske betydelig utover 17-pct.-reduksjonen.

Forhandlingene førte derfor ikke frem, og Arbeidsgiverforeningen gikk til opsigelse av plassene.

Det var tydelig for arbeidernes forhandlere at arbeidsgiverne ved den taktikk de brukte, ønsket voldgiftsloven anvendt. Selv om de tariffer som var opsagt, ikke angikk arbeidsforhold, som var av nogen større samfunnsmessig interesse, blev tvisten undergitt voldgift. Voldgiftsloven blev således anvendt i utrensmål.

Voldgiftsdommene gikk arbeiderne imot. Retten foretok lønnsreduksjoner, som var helt meningsløse.

Dommen i bygningsfaget som blev avsagt 2 mai, gikk således ut på fra 12 og 15 til 18 pct. lønnsnedslag. Verktøigodtgjørelsen blev nedsatt fra 4 til 2 øre pr. time. Læreguttskalaen for rørleggerne blev nedsatt med fra 14.5 til 21.5 pct. Bemanningsskalaen for murarbeiderne bortfalt.

For 2 grupper av sten-, jord- og cementarbeidere blev innført en forskuddslønn i akkord på kr. 1.15, hvilket vilde bety ca. 21 pct. lønnsnedslag, likesom bestemmelsen selvsagt vilde føre til senkning av lønnsnivået.

For malerne i Oslo bortfalt den obligatoriske akkord og den ferieordning med merkesystem, som blev innført i 1927.

For boktrykkere og litografene var den gjennomsnittlige reduksjon på 12 pct., og det blev likeledes i disse fag foretatt inngripende forandringer i tariffbestemmelsene for øvrig — forandringer som medførte at reduksjonen blev større. Det samme var også tilfelle med bokbinderne og skredderne.

Som følge av disse overgrep fra Voldgiftsretten utbrøt det en arbeidsstans i bygningsfagene og de grafiske fag. Denne kamp fikk en utpreget politisk karakter. Det blev en kamp mot selve voldgiftsloven og mot regjeringens anvendelse av loven. Det blev ikke bare en kamp, som de grupper som hadde nedlagt arbeidet kom til å føre, men hele arbeiderklassen og store deler av befolkningen som ellers står utenfor organisasjonen, var enig eller sympatiserte med de streikende arbeidere. I kampen hadde de streikende arbeidere i særlig grad en udmerket støtte av Det norske Arbeiderpartis og Det norske Arbeiderpartis Ungdomsfylkings medlemmer.

Efter 9 ukers arbeidsstans kom man frem til et organisasjonsmessig oppgjør, som med rette har vært betegnet som en betydelig seier for arbeiderne og fagorganisasjonen.

I Arbeidsrettens møte 10 juli fremsatte rettens formann, på vegne av Arbeidsretten, et forslag til løsning av konflikten. Dette forslag gikk ut på at tariffavtalene skulde gjøres gjeldende til 1 april 1930. Lønnsreduksjonen skulde gjennomføres med 8 pct. straks og 4 pct. den 15 mai 1929. Betingelsen for denne siste reduksjon var den, at indekstallet for april 1929 skulde være det samme som indekstallet for juni 1928. Partene vil, hvis den nevnte forutsetning ikke foreligger, ha full rett til å gå til kamp om reduksjonen på 4 prosent i mai 1929.

For bygningsfagenes vedkommende var det en rekke særspørsmål som det skulde forhandles videre med Arbeidsgiverforeningen om. Disse forhandlinger førte til et for arbeiderne meget gunstig resultat,

og Arbeidsrettens forslag med resultatet fra forhandlingene i Arbeidsgiverforeningen blev senere vedtatt og bygningskonflikten dermed hevet.

Boktrykkerne hadde ved forhandlinger den 29. og 30. juni ordnet sig med Arbeidsgiverforeningen om en skridtvis gjennomførelse av voldgiftsdommens lønnsreduksjoner. Ved senere forhandlinger har man også for de grafiske fag og skredderne oppnådd i det vesentlige det samme som man fikk gjennomført for bygningsfagene vedkommende.

Det vil således sees at arbeiderne ikke bare oppnådde økonomisk bedre resultater enn hvad de hadde fått i voldgiftsdommene, men det som er av størst betydning å fastlå i denne forbindelse er den kjensgjerning at arbeiderne politisk ved kampen mot voldgiftsloven fikk bibragt voldgiftsloven og voldgiftslovsidéen et så alvorlig grunnskudd at man antagelig er ferdig med voldgiftsloven når dens varighet utløper i 1929.

Det må videre legges betydelig vekt på at det var statens rettsinstitusjon, Arbeidsretten, som ved sin medvirkning bidro til at konflikten blev hevet og dermed foretok en offisiell desavouering av voldgiftsinstitusjonen og dommene.

Siden voldgiftsdommene i bygningsfagene og de grafiske fag har voldgiftslovene ikke vært anvendt ved tariffoppgjørene i 1928. Disse har vært ordnet ved forhandling mellom partene.

II.

Straffelovens § 222 II og arbeidstvistlovens § 40.

Fagkongressen fattet i dette spørsmål sådan beslutning:

- „1. Sekretariatet optar sammen med Det norske Arbeiderpartis centralstyre og stortingsgruppe arbeidet for å få ophevet de arbeiderfiendtlige lover av 1927.
2. Sekretariatet gis bemyndigelse til å treffe de foranstaltninger som ansees nødvendige for å oppnå et gunstig resultat.
3. Det optas forhandlinger med Det norske Arbeiderparti om en sammenslutning av partiets og Landsorganisasjonens justisfond.
4. Det utskrives en ekstrakontingent av kr. 1.00 i januar 1928 for alle Landsorganisasjonens medlemmer. Beløpet tilfaller justisfondet.“

Noget av det første arbeiderregjeringen foretok sig var å fremsette proposisjon om ophevelse av straffelovens § 222 II.

Overensstemmende med kongressens beslutning optok Det norske Arbeiderpartis medlemmer i Stortingets justiskomite ved behandlingen av arbeiderregjeringens proposisjon — etter konferanse med

sekretariatet og centralstyret for Det norske Arbeiderparti — forslag om at straffelovens § 222 II skulde opheves.

Saken kom til behandling i Odelstinget 21 mars. Etter en debatt, hvori arbeiderrepresentantene på en udmerket måte fremholdt de fagorganiserte arbeideres syn på lovbestemmelsen som en undtagelsesbestemmelse rettet mot fagorganisasjonen, blev de borgerliges forslag om at bestemmelsen ikke skulde tas til behandling før straffelovkomiteens betenkning forelå, vedtatt med 57 mot 42 st.

* * *

Under bygningskonflikten blev det igangsatt en innsamling til støtte for de streikende. Denne innsamling hadde vunnet en veldig tilslutning. Likeledes fremkom det i arbeiderpressen artikler til forsvaret for de streikende. Både før og særlig etter bygningskonfliktens avslutning viste påtalemyndigheten en nidkjærhet uten sidestykke i vår historie i å utferdige mulktforelegg og tiltalebeslutninger. Det blev som følge av påtalemyndighetens virksomhet reist en rekke straffesaker rundt omkring i våre byer og landdistrikter. Hundrevis av arbeidere og tillitsmenn er blitt dømt både etter arbeidstvistlovens § 40 for å ha støttet en ulovlig streik og etter straffelovens § 222 II for å bekjempe streikebrytere m. v.

Det er utover høsten til sekretariatet kommet en rekke krav fra fagforeninger om at det skulde igangsettes en landsomfattende kamp mot de avsaatte domme, med det formål for øie at dommene skulde opheves eller tilbakekalles.

Sekretariatet har ikke funnet å kunne gå til nogen aksjon før representantskapet har tatt stilling til spørsmålet. En aksjon må, hvis den skal føre til et akseptabelt resultat, være vel overveiet. Nogen delt arbeiderklasse kan det ikke være tale om å operere med. Aksjonen må i første rekke gjelde sakens kjerne, nemlig tukthuslovene.

De mange rettssaker har tydelig vist at vår lovgivning mangler bestemmelser om amnesti. Det er i og for sig en ganske meningsløs ting at en såkaldt ulovlig konflikt bilegges, arbeidsrettssakene og ethvert civilt organisasjonsmessig ansvar bortfalder, mens straffesaker, som har sitt utspring i den samme konflikt, overfor enkelte personer skal fortsette. Kravet om amnestilov for såkaldte politiske forbrytelser må av den grunn optas på ny og reises i fellesskap med Det norske Arbeiderparti og dets stortingsgruppe.

Man mener at det bør bli tale om en landsomfattende protest

og demonstrasjonsstreik mot de arbeiderfiendtlige lover og for amnestilov på én dag. Stansen må finne sted etter nærmere bestemmelse av sekretariatet, som igjen etter kongressens beslutning samarbeider med Det norske Arbeiderpartis centralstyre herom. I hvilken utstrekning og på hvilken måte stansen skal gjennomføres bestemmes av sekretariatet.

Det må videre optas et energisk opplysningsarbeide om de arbeiderfiendtlige lover. Dette arbeide må utføres såvel mundtlig som skriftlig. Dette opplysningsarbeide bør komme som en forberedelse av protest- og demonstrasjonsstreiken. Til dette arbeide anvendes de tilstrekkelige midler og agitasjonsarbeidet utføres sammen med Det norske Arbeiderparti.

Sekretariatet innstiller for representantskapet å fatte sådan beslutning:

1. Sekretariatet fortsetter sammen med Det norske Arbeiderpartis centralstyre og stortingsgruppe arbeidet for å få ophevet de arbeiderfiendtlige lover.
2. Sekretariatet bemyndiges til å iverksette en dags protest- og demonstrasjonsstreik mot tukthuslovene og for kravet om amnestilov.
3. Sekretariatet bemyndiges til å anvende de nødvendige beløp til opplysningsarbeide om de forannevnte spørsmål.

III.

Arbeidernes justisfond.

Overensstemmende med fagkongressens beslutning blev Det norske Arbeiderpartis, Ungdomsfylkingens og Landsorganisasjonens justisfond sammensluttet til et fond under navnet Arbeidernes Justisfond.

Sekretariatet og Centralstyret for Det norske Arbeiderparti har godkjent følgende statutter for Arbeidernes Justisfond:

„§ 1.

Arbeidernes Justisfond er en egen selvstendig juridisk institusjon med et styre på 5 medlemmer, hvorav 3 opnevnes av Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og 2 av Det norske Arbeiderparti.

Opnevnelsen skjer for ett år ad gangen.

§ 2.

Justisfondets formål er å hjelpe og understøtte arbeidere og arbeiderinstitusjoner som under faglige kamper og agitasjon eller i

politisk og faglig virksomhet, når de optrer til varetagelse av arbeidernes og organisasjonens tarv, kommer i motsetningsforhold til den borgerlige lovgivning og justis.

§ 3.

Justisfondets styre velger innen sin midte formann og sekretær, og dette treffer beslutning i alle saker som angår justisfondet, tilveiebringelse av og utdeling av fondets midler m. v.

§ 4.

Ansøkninger om hjelp og understøttelse innsendes til justisfondets styre med anbefaling fra ansøkerens fagforening eller parti-forening. Ansøkingen må ha passert enten vedkommendes fagforbund eller Det norske Arbeiderpartis centralstyre og fått disse hovedorganisasjoners uttalelse ettersom forholdet enten er av faglig eller politisk art.

Arbeidernes justisfond blev konstituert i møte 3 februar 1928.

Fra Arbeidernes faglige Landsorganisasjon forelå meddelelse om at sekretariatet hadde valgt Trygve Lie, Thorbjørn Henriksen og Lars Evensen som medlemmer av komitéen, og fra Det norske Arbeiderparti Oscar Torp og Einar Gerhardsen med henholdsvis Valdemar Nielsen og Hjalmar Dyrendahl som personlige varamenn.

Som formann blev valgt Trygve Lie, og som sekretær Einar Gerhardsen.

Justisfondets styre har i henhold til statuttene ydet støtte til en rekke rettssaker. Beretning om justisfondets virksomhet vil bli inn- tatt i Landsorganisasjonens og partiets årsberetning for 1928.

Sekretariatet innbyr representantskapet til å fatte sådan beslutning:

Statuttene for Arbeidernes justisfond godkjennes.

